

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. V. De Sortilegis, Maledicis, & Sacrilegis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

Et propter criminis enormitatem etiam post mortem hæretici, ipsius bona confiscantur. *§. Post mortem. inf. hoc tit. d. cap. Accusatus. §. penult.* Secundò privantur Sepultura Ecclesiastica. *§. Ecclesiastica. h. t.* Et tumultantes eos scienter excommunicantur, nec ante absolvuntur, quàm propriis manibus eos exhumaverint; & locus, ubi hæreticus est positus, perpetuò caret sepultura. *d. §. Ecclesiastica.* Et de hoc notatur in *cap. Potest. de Re judic. in 6. c. Quibusdam. de Penit. & c. Ubi periculum. §. Civitas. de Elect. in 6. cum similibus.* Tertiò descendentes ab hæretico usque ad secundum gradum, & descendentes ab hæretica usque ad primum beneficio Ecclesiastico, & officio publico privantur. *§. Sed & eorundem. hoc tit. d. c. Ad abolendam. cap. Filius. §. Quod si quis. de Penit. in 6. c. Statutum. 2. eod. in 6.* Hoc tamen non habet locum in filiis, & descendentibus eorum, qui emendati sunt, & unitati Ecclesiæ reincorporati; idest qui ab Ecclesia receperunt poenitentiam; vel saltem eam recipere sunt parati. *§. Hoc tamen. cum seq. hoc tit. de c. Statutum. & facit cap. Ex tenore. de Temp. ord. & c. fin. de Furr.* Et nota, quod suspecti de hæresi, nisi se purgent, sunt excommunicandi, & si in excommunicatione infortuerint, condemnantur tanquam hæretici. *§. Si verò. h. t. c. Excommunicamus. §. Qui verò. & d. cap. Ad abolendam. eod.* Et si quis postquam hæresim abjuraverit, iterum in eam incidit, seculari Curie puniendus traditur, non tamen ei poenitentia denegatur. *§. Quod si. h. t. de c. Ad abolendam. & cap. Super eo. eod. tit. in 6.*

Pœna autem Schismaticis est, ut excommunicetur, deponatur, bona ei confiscentur, & quæ ab eo gesta sunt, nulla declarentur. *§. Utrumque. hoc tit. c. Quoniam in fine. de Off. Ord. c. 1. de Schismat. in 6.* Et quomodo gesta per schismaticum nulla sint, vide per Abb. in *cap. 1. de Schismat. in fine.*

Apostatæ autem puniuntur, quia efficiuntur infames, & excommunicantur; & etiam aliis plebuntur pœnis secundum diversitatem Apostasiæ. *§. fin. hoc tit.* Ita Abb. magistraliter in *cap. 1. de Apostat. & per Host. in sua Summ. de Apostat. §. Qualiter. & per Goffred. in summ. eod. num. 3.*

TIT. V.

De Sortilegis, Maledicis, & Sacrilegis.

Absolutis antedictis speciebus delictorum, nunc ad alias species fit transitus, & agitur de delictis, quæ secundum Canones possunt etiam puniri respectu Laicorum in foro sæculari: Et pro tituli expeditione videbimus:

1. Qui dicantur Sortilegi?
2. Qui Maledici?
3. Qui Sacrilegi?
4. Quæ pœna sint contra hos delinquentes statuta?

Quò ad Primum. Sortilegi illi appellantur, qui prætextu Religionis per quasdam sortes divinationis scientiam profitentur, aut quarumcunque scripturarum inspectione facta, futura promittunt, ut sunt Arioli, Aruspices, Incantatores, & similes personæ, quæ quasi inito pacto cum Dæmone inter homines fidem aucupari contendunt. *§. Sunt autem. hoc tit. cap. Sortilegi. 26. qu. 1. & qu. §. c. Aliquantii.*

Quò ad Secundum. Maledici illi appellantur, qui impura lingua in Deum, vel in ejus Sanctos

blasphemias inferre non erubescunt. *§. Diversa hoc tit. Abb. in c. 2. de Maled.*

Quò ad Tertium. Sacrilegi illi appellantur, qui vel circa personas, vel circa res, aut loca sacra delinquant, ut sunt illi, qui res furantur sacras, Ecclesias incendunt, vel simili modo delinquant. Committitur enim sacrilegium vel rationerum, vel ratione personarum. Ratione rerum, veluti cum quis sacrum de non sacro, vel sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro aufert. Gloss. est in *l. Divus. ff. ad l. Juliam peculat. & cap. Quisquis. 17. q. 2.* Vel etiam si inta certos passus aliquid furatur. *d. c. Quisquis. §. Sacrilegium. hoc tit.* Immo committitur sacrilegium per turbationem solum rerum Ecclesiasticarum. *c. Conquestus. ubi Abb. de Foro compet.* Contrahitur etiam per invasionem rerum patrimonialium ipsius Clerici, ut notat Abb. in *c. Caterum. vers. nota ergo ex omnib. de Jud.* Ratione personarum sacrilegium perpetratur, cum quis in Clericum, vel Monachum violentas, & impias manus injicit. *c. Si quis suadente. 17. quæst. 4.* Vel cum personæ Deo dicatæ appetantur per coitum. *cap. Impudicas. 27. quæst. 1. §. Personarum. inf. hoc tit.* Sed de hoc cap. infra dicetur in *§. Penult. de Adul. & in §. Si quis igitur. cum plurib. seqq. inf. de Sent. excomm.*

Quò ad Postremum. In primis scias, quòd Sortilegium semper saltem hæresis suspicionem inducit, sive committatur sortilegium circa aras idolorum, si thura, nefariæ preces emittantur, sacrificia offerantur, Dæmones consulantur, & si eorum responsa accipiantur. *cap. 11. quæst. 26. q. 2.* Item si quis associet sibi ad fortes exercendas hæreticos, vel facit prædicta cum Corpore, & Sanguine Christi; vel si, ut in fortibus possint habere responsa, puerum rebaptizant, ut refert Paulus Ghirlandus in suo Tractatu, quem de hac materia facit; siue si quis pro fortibus habendis non adoret Dæmones, sed solum ad tentandam mulieris pudicitiam invocet, vel poculum amatorum misceat: quamobrem contra sortilegos antedictos Inquisitores hæreticæ pravitatis cognoscunt; ut hic in princ. facit rex. in *d. §. Sanè.* Et tradit Abb. in *c. cum sit. Vers. item & addo. d. Foro compet.* Ad rem nostram, Sortilegi, & Incantatores deiciuntur ab Ecclesia, & nisi resipiscant, perpetuo anathemate feriuntur. *§. Ariolorum. hoc nostr. tit. §. Ex præmissis. 26. quæst. §. c. Illud. sanè. in fin. 26. qu. 2.* Et si Clerici existant, degradantur. *d. cap. Aliquantii. 26. quæst. §. & cap. Si quis ariolos. & cap. Admoneant. 26. q. 7. & per Host. in Summ. eod. §. Quæ sit pœna.* Et de eorum punitione extat Constitutio 46. Gregor. XV. quæ incipit: *Omnipotens Dei, &c.* edita Die 20. Martii 1623. Illis autem, qui sunt maledici, debet poenitentia injungi, quam si facere recusent, ab Ecclesia arceantur, & post mortem careant Ecclesiastica sepultura. *§. Diversa hoc tit. c. 2. de Maled. c. de Viro. 12. qu. 2. cap. Frater. 17. quæst. 4.* Blasphemare autem est attribuere aliquid Deo, quod illi non convenit; vel negare de eo, quod ipsi convenit; vel attribuere creaturæ, quod convenit soli Deo. Ita D. Thomas 2. 2. quæst. 13. art. 1. ubi etiam Cajet. in Verb. Blasphemia. Et eadem pœna puniuntur etiam sacrilegi. Sed tamen advertendum est, quòd Sacrilegus quandoque pro modo delicti gravius punitur; interdum enim ultimo damnatur supplicio; ut per Host. in Summa. eod. in fin. Nunc Sacrilego poenitentia beneficium penitus denegatur, quod intellige in illo tantum crimine.

crimine, super quo non vult satisfacere; namque in aliis imponitur Pœnitentia, quæ licet non sit fructuosa quò ad vitam æternam; tamen valebit ad mitius supplicium subeundum. *c. Ult. §. Ult. de Pœnit. d. 4. & notat in cap. 2. de Raptor.* Quandoque anathemate vincitur. *cap. Conquestus. de For. competen. d. cap. Quisquis. 17. q. 4. cap. Nulli. 12. q. 2. & c. Præditi.* Nunc perpetua infamia damnatus carceri traditur. *cap. Attendendum. 17. quæst. 4. c. In primis. 2. q. 1.* Nunc exilium ei imponitur, aut depositione coercetur. *cap. Si quis deinceps. 17. q. 4.* Aliquando etiam pecuniaria pœna mulctabitur. *d. c. Quisquis. cap. in litteris. de Rapt.* Sed non modò delinquentes his pœnis puniuntur, sed etiam consentientes, & cooperantes. Item Sacerdotes ipsi Pœnitentiam dantes, vel sepulturæ eorum intervenientes pari pœna puniuntur; vel & si ab iis elemosynam recipiant. *§. Non solum. hoc tit. cap. Omnes. 17. q. 4. & ibi not. & vide notata in c. Ex transmissa. de Decim. facit cap. Super eo. de Rapt.*

TIT. VI.

De Furtis.

Postquàm supra in §. fin. tractatum est de quadam specie Furti, nempe de Sacrilegio, nunc in genere de Furtis tractatur, & circa tituli expeditionem videbimus:

1. Quid sit Furtum?
2. In quibus Rebus consistat?
3. Quæ sit pœna Canonum in Fures?
4. Qui hac pœna teneantur?

Quò ad Primum. Furti nomine quæcunque illicita Rei alienæ usurpatio continetur; sed nunc de his agitur Furtis, quæ speciali nomine destituta, generali Furti appellatione continentur, ut hic in princip. *§. Item obicitur. & c. Panale. 14. q. 5.* Furtum verò est contrèctatio Rei alienæ, quæ sit animo lucrandi, invito Domino; & dicitur a Furvo, idest nigro; eò quòd clam, & obscurè, & plerumque de nocte fit; vel à fraude, vel à ferendo, idest auferendo. *l. 1. ff. eod. & refert Goffr. in Rubr. ext. eod.*

Quò ad Secundum. Furtum committitur in rebus mobilibus, & corporalibus, non autem in immobilibus, vel incorporalibus, quæ nec tradi, nec contrèctari possunt. *§. Quod autem. Instit. Civil. de Usucapien.*

Quò ad Tertium. Præter Leges Civiles, de Jure Canonico est constituta pœna in Fures, ut si fuerint hac infamia notati ad Ordines sacros promoveri non possunt, quinimò si sint promoti, ab iisdem deiciendi sunt, & si depositi fiunt incorrigibiles, excommunicantur, & demum potestati sæculari tradi debent. *§. Fures. hoc tit. cap. Cum non ab homine. de Judic. cap. Tue. de Pœnis.* Et si Fures in prædando, vel furando occidantur, non est pro eis orandum. *cap. Fures. ext. eod. §. Et si dum. hoc tit.* Et ratio est, quia præsumitur, quòd decedant in peccato mortali. *cap. Placuit. 23. qu. 5. cap. Neque. 88. dist. cap. Pro obeuntibus. 13. q. 2.* Qui si vulnerati confessi fuerint, communio eis non est deneganda. *d. §. Et si dum. cap. Pœnitentes. 50. dist.* Et illis etiam sepultura conceditur. *cap. fin. 13. q. ult. & not. in cap. 2. eod.* Et dictum est supra de Sepulturæ. Et hoc procedit non solum si confessi sint Sacerdoti, verum etiam si Diacono, immò etiam Laico. *cap. Sanctum est. de Consecrat. dist. 4. cap. Quem pœnitet.*

circa finem. *de Pœnit. dist. 1. cap. 1. in princ. dist. 6.* Sed advertas, quòd hoc casu Laicus non potest absolvere, quia non habet potestatem clavium; sed Deus remittit peccatum per contritionem; ut per Abb. in *cap. 2. eod.* Nec Papa posset dare talem potestatem non Sacerdoti, de quo notatur in *cap. Pervenit. dist. 95.* Verum à pœna excusatur, qui propter necessitatem cibaria, vestem, vel pecus furatus fuerit. *§. Sed hac. hoc tit. cap. Si quis propter. eod.* Etenim propter necessitatem omnia fiunt communia. *cap. Discipulos. de Consecrat. d. 5. & cap. 1. dist. 42. & 12. q. 1. cap. 2. & c. Quod autem. 23. q. 8. & c. Sicur. d. 47.* Qui tamen tali casu furatur, debet credere Dominum permitturum. *§. Furtum. Inst. Civil. de obl. qua ex del. nasc.*

Quò ad Postremum. Non solum tenetur furti is, qui ipsum committit, sed etiam ille, qui consilium ad furtum, aut auxilium dedit. *§. fin. hoc tit. & not. in c. 1. de Offic. delegat. facit §. Si verò opem. Inst. Civil. de Obligat. qua ex delict. cap. Penult. eod.* Et nota secundum Goffr. in sua Summ. *eod. n. 8.* Quòd consilium dat, qui persuadet, impellit, & instruit aliquem ad furtum faciendum: opem verò fert, qui ministerium, & auxilium præbet ad surripiendas res. *Instit. Civil. §. Interdum. eod. l. In furti actione. §. Reti. ff. eod.* Et tenetur furti non manifesti. *l. si qui opem. ff. eod. tit.* Non tamen de consilio quis tenetur; nisi furtum secutum sit. *d. l. Is qui. §. Si tu.* Item nota ex supradicto §. fin. quòd ille quoque reus est, qui furti conficius domino querenti non indicat. *cap. Qui cum fure. ext. eod.*

TIT. VII.

De Usuris.

Superiori titulo de Furtis dictum est, sed quoniam Furtum quodammodò committit, qui usuram exercet. *c. Si quis usuram. 14. q. 4.* ideo de Usuris hic tractatur, & videbimus:

1. Quid sit Usura?
2. Unde dicatur?
3. Quot sint ejus species?
4. In quibus rebus committatur?
5. Quæ pœna statuatur contra Usurarios?
6. Qui teneantur pœnis istis?

Quò ad Primum. Usura est quidquid ultra sortem mutuatam percipitur; ut hic in princ. *c. Plerique. & cap. Usura. 14. qu. 3.* Cui descriptioni adde, siro pæcio, siue intentione aliquid sorti accedat. *cap. 1. ext. eod. & c. Consuluit. cap. Si feneraveris. 14. q. 3.*

Quò ad Secundum. Usura dicitur ab usu, quia scilicet pro usu pecuniæ recipitur, ut hic in princ. & per Abb. & Goffr. in Rubric. ext. eod. vel ab usu aris, nam principaliter in usu pecuniæ committitur.

Quò ad Tertium. Dux sunt species Usuræ. Alia est corporalis, & iniqua, quæ committitur inter homines, dum contractus exercent; & hæc subdividitur; Alia enim est sanus sortis; Alia est sanus feneratoris. Qui hæc secundam speciem exercent, etiam secundum leges infamia notantur. *l. Improbum sanus. C. Ex quibus causis infam. c. Infames. §. Triia. 3. q. 7.* Sed secundum Jura Canonica in utraque specie ipso Jure infamia irrogatur, cum in utraque committatur peccatum mortale. *6. q. 1. c. Infames.* Altera species est spiritualis, & æqua; ut quando aliquid misericorditer tribuimus, ut à Domino multipliciter, & in perpetuum